

УДК 336.77.336.6
JEL O18, R11

О. І. Коркуна

кандидат економічних наук, заступник директора
ПП «Укрзахідпостач», м. Львів
e-mail: grafskayaorislava@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8134-3771>

АГЛОМЕРАЦІЇ ЯК ПОЛЮСИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ

У статті роботі охарактеризовано важливу роль агломерації у зростанні ВВП країни. Розглянуто аналіз «міських агломерацій» на практиці західних країн. Окреслено роль в агломераціях об'єднаних територіальних громад. Наведено технологічний процес створення спроможних об'єднаних територіальних громад. Обґрунтовано оперативні та стратегічні плани в управлінські діяльності об'єднаних територіальних громад. Визначено основну ціль об'єднаних територіальних громад в їхній економічній ефективності. Розглянуто систему мінімізації витрат бюджетів об'єднаних територіальних громад в частині управлінсько-виконавчих органах місцевого самоврядування. Запропоновано створення дорадчих рад в об'єднаних територіальних громад і окреслені їх основні завдання в системі соціально-економічного планування розвитку та функціонування спроможних об'єднаних територіальних громад в агломерації з розвинутими промисловими центрами. Доведено, що агломерація може бути полюсом економічного зростання і додавати до ВВП країни понад 30%, зокрема це може бути в країнах, які мають багато агломерацій, демонструють високі темпи економічного зростання і раціонально розподіляють валовий продукт.

Ключові слова: ВВП країни, агломерація, ОТГ, промислові центри, стратегічне планування, дорадча рада.

Korkuna O. AGGLOMERATIONS AS THE POLES OF TERRITORIES' ECONOMIC GROWTH

Nowadays creation of agglomerations becomes the key development instrument for the countries and their territories, provides high quality of life for population, creates comfortable environment for business development and improves competitive ability of a specific territory and country as a whole. Agglomeration constitutes the specific form of territorial concentration of various resources, which is the multi-component dynamic system of adjacent settlements formed around one or several related centers of economic activity, in particular: close economic relations based on circular migration principles; transport and public infrastructure; close social, ecological and cultural relations. Therefore, forming and development of agglomerations will significantly improve domestic regional competitive ability due to efficient use of all types of capital. The paper aims to research the growth of material and non-material production due to agglomeration of consolidated territorial communities with industrial centers in the system of social and economic planning of a country as the basis for GDP growth in a country. The paper emphasizes an important role of agglomerations in the growth of the country's GDP. It analyzes «urban agglomerations» based on the best experiences of foreign countries. The role of consolidated territorial communities in agglomerations is explained. Technological process of creation of capable territorial communities is outlined. Operating and strategic plans in management activity of consolidated territorial communities are substantiated. Major goal of consolidated territorial communities in their economic efficiency is defined. The system of expenditures minimizing for consolidated territorial communities' budgets in terms of management-executive local self-governing bodies is examined. Creation of advisory boards in consolidated territorial communities is suggested and their major tasks in the system of social and economic planning of development and functioning of capable consolidated territorial communities in agglomeration with well-developed industrial centers are outlined. The fact that agglomeration can be the pole of economic growth and add over 30% to a country's GDP is proven. It is especially relevant for the countries with many agglomerations, which demonstrate high paces of economic growth and efficiently distribute their added value.

Keywords: country's GDP, agglomeration, CTC, industrial centers, strategic planning, advisory board.

Постановка проблеми. Сьогодні створення агломерацій стає ключовим інструментом розвитку країни та її територій, забезпечує високу якість життя населення, створює комфортне середовище для розвитку бізнесу і підвищує конкурентоспроможність конкретної території і країни як єдиного цілого. Оскільки агломерація представляє собою особливу форму територіальної концентрації різноманітних ресурсів, яка становить собою багатокомпонентну динамічну систему суміжних поселень, що формується навколо одного чи кількох центрів економічної активності, взаємопов'язаних, а саме: тісними економічними зв'язками, базованими на

принципах маятникової міграції; транспортною та комунальною інфраструктурою; тісними соціальними, екологічними і культурними взаємовідносинами то формування та розвиток агломерацій дозволить значно підвищити внутрішньорегіональну конкурентоспроможність за рахунок ефективного використання всіх видів капіталу.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження питання формування та розвитку агломерацій приділялось багато уваги з боку вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Г. Лаппо, Ю. Пітюренка, Ю. Пивоварова, А. Степаненка, Ю. Білоконя, Д. Богорада, М. Габреля, М. Дьоміна, Ю. Дехтяренко,

Т. Зінченко, М. Мельник, О. Синютки, О. Топчієва, Г. Фільварова.

Метою статті є дослідження зростання матеріального і нематеріального виробництва через агломерацію об'єднаних територіальних громад з промисловими центрами в системі соціально-економічного планування держави, як основи зростання ВВП країни.

Основні результати дослідження. Сьогодні є багато визначень що таке агломерація. Т. Зінченко у своєму дослідженні визначає, що агломерація – це стратегічний інструмент комплексного розвитку території, від якого виграє і міський центр (рішення міських проблем: винесення частини виробництва, створення об'єктів транспортної та комунально-господарської інфраструктури, розвиток рекреаційних баз і т. п.) і оточення (більш високий рівень інженерно-технічного, соціально-культурного обслуговування та якості життя). Цілеспрямований розвиток агломерації – важлива складова в регулюванні росту великих центрів, в управлінні розвитком систем розселення [1]. Під визначенням «міська агломерація» розуміється територіальне утворення населених пунктів (переважно міст), а також селищ міського типу, сільських та інших поселень, які об'єднано в єдине ціле (складну багато комплексну систему, інтенсивними, функціональними у тому числі економічними трудовими та соціальними, культурно-побутовими, рекреаційними та іншими зв'язками, а також економічними інтересами. Тобто це форма розселення, під якою слід розуміти територіальне утворення, що: виникає на базі великого міста (або кількох компактно розташованих міст – конурбація) і створює значну зону урбанізації, поглинаючи суміжні населені пункти, вирізняються високим ступенем територіальної концентрації різноманітних підприємств, виробників насамперед промисловості, інфраструктурних об'єктів, науково начальних закладів, а також значною чисельністю населення, справляє вирішальний перетворювальний вплив на навколишнє середовище, змінюючи економічну структуру території, та соціальні аспекти життя населення, має високий рівень комплексності господарства і територіальну інтеграцію його елементів [2].

В багатьох країнах світу, наприклад США, Канада, Франція термін «агломерація» активно використовується в законодавчому полі, метою підвищення ефективності регіонального управління конкурентоспроможності їхніх економік. Сьогодні в агломерації виробляється основна частина ВВП розвинутих країн світу. Так Нью-Йоркська агломерація, яка займає всього 0,2% території США, дає 11% ВВП, а 85% ВВП США створюється саме в межах агломерацій. При цьому лише 20 глобальних центрів світової економіки (агломерацій) нараховує 176 млн мешканців, що є близько 2,9% всього і 59% міського населення світу [3].

Українське законодавство містить юридичний термін «міська агломерація», дає визначення хоча практично не застосовується в конституційному праві та державному управлінні.

Проект Закону України «Про міські агломерації» визначає організаційно-правові засади формування міських агломерацій територіальними громадами сіл, селищ, і міст, у тому числі об'єднаними територіальними громадами, селищ, і міст, принципи і механізми взаємодії територіальних громад у межах міських агломерацій, гарантії і відповідальності учасників міської агломерації, а також форми підтримки державних міських агломерацій [4].

Варто зазначити, що в проекті Закону характерною рисою є форма багатоцільового співробітництва територіальних громад сіл, селищ, міст, що розташовані в зоні впливу міста – центру агломерації та мають інтенсивні господарські, трудові, культурно побутові зв'язки, з метою окремих функцій, місцевого самоврядування. Агломерація має формуватися на взаємно вигідних умовах для усіх учасників, на правах законності, прозорості, відкритості, добровільної участі, взаємної відповідальності, зацікавленості у державному стимулюванні.

Агломерація може бути створена за участю не менше трьох територіальних громад, кількість населення має бути не менше 100000 тис. осіб. Територія міської агломерації має бути нерозривною. Важливим фактором є те, що при формуванні міської агломерації органи місцевого самоврядування не втрачають своїх повноважень та не відбувається ніяких змін щодо статусу населених пунктів. Розглядається перспективний план формування територіальних міських агломерацій з врахуванням інтересів територіальних громад, центральним органом виконавчої влади з погодженням архітектури, містобудування, а також соціально-економічних та культурно-історичних особливостей розвитку територій навколо міст. Перспективний план міської агломерації затверджується Кабінетом Міністрів України і включається до складу Генеральної схеми планування території України. Ініціаторами створення міської агломерації можуть бути сільський, селищний або міський голова або не менше ніж третина депутатів певних рад, або члени територіальної громади в порядку місцевої ініціативи. Пропозиції щодо формування міської агломерації має містити інформацію про співпрацю, своєрідний бізнес-план з очікуваними результатами. Учасниками агломерації готується відповідний договір, який розглядається у відповідних Радах де проводиться обговорення, корегування, доповнення, вказуються свої застереження до отримання повного схвалення. Договір про участь в міській агломерації укладається у письмовій формі, сільськими, селищними та міськими головами.

Кількість примірників договору повинна бути на один більша ніж кількість суб'єктів, міської агломерації. Один примірник передається центральному органу виконавчої влади, для внесення

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

до реєстру, про співробітництво територіальних громад. Договір про участь в міській агломерації має містити такі відомості: назву міської агломерації; цілі та завдання міської агломерації; порядок формування та робота органів управління; розмір та умови фінансової (майнової) участі в місцевій агломерації; порядок фінансування спільних заходів використання майна міської агломерації; звіт про контроль за діяльністю суб'єктів міської агломерації; термін дії договору про участь у міській агломерації; внесення змін і припинення дії договору; інші умови [5].

Після підписання договору про участь в міській агломерації, міська агломерація в особі вищого органу управління (Рада агломерації) підлягає обов'язковій державній реєстрації і набуває статусу юридичної особи. Фінансування міських агломерацій відбувається згідно кошторису агломерації, який формується шляхом об'єднання коштів на договірних засадах відповідних місцевих бюджетів, учасників міської агломерації та інших надходжень.

До складу майна, місцевої агломерації можуть входити: цілісні майнові комплекси підприємств, установ та організацій; нерухоме майно (будівлі, споруди, незавершене будівництво); цінні папери; земельні ділянки; майнові права; грошові кошти.

Кошторис міської агломерації затверджується на відповідний бюджетний рік, рішенням Ради агломерації, який враховує кошти направлені з бюджету учасників агломерацій, як трансферти та інші необоротні джерела. Держава здійснює організаційну, методичну підтримку місцевих агломерацій, шляхом надання субвенцій, які розподіляються пропорційно учасником до площі міської агломерації та кількості населення. Важливо відзначити, що бюджети територіальних громад, що сформували міську агломерацію використовуються окремо, крім того всі територіальним громадам, учасникам міської агломерації гарантується рівноправний бюджетний статус згідно Бюджетного Кодексу України. Органи управління міської агломерації є підзвітними особами і відповідальними перед міськими Радами міської агломерації. Голови сільських, селищних міських рад, щорічно представляють звіти про діяльність Ради агломерації відповідними місцевими радами. Місцеві ради за результатами представленого звіту приймають рішення при потребі доручення чи рекомендації скеровані на покращення роботи.

Агломерації мають великий успіх при приєднанні спроможних територіальних громад. Система місцевого самоврядування не задовольняє на сьогоднішній день потреби суспільства, тому реформи в частині об'єднаних територіальних громад є абсолютно необхідними. Згідно статистичних даних в Україні близько 12 тисяч територіальних громад у більш як 6 тисяч громад чисельність становить менше 3 тисяч осіб, 4809 громадян менше 1 тисяч осіб, а у 1129 громадян менше 500 осіб. У більшості з них утворенні виконавчі органи відповідних сільських рад, відсутні бюджетні установи, комунальні

підприємства. Органи місцевого самоврядування таких громад практично не можуть здійснювати надані їм законом повноваження. Дотаційність 5419 бюджетів місцевого самоврядування що становить 70%, 483 територіальних громад на 90% утримуються за рахунок коштів державного бюджету [2].

Одним з етапів реформування системи місцевого самоврядування в Україні, процес укріплення територіальних громад шляхом добровільного об'єднання створеними умовами чітких стимулів та заохочень громад.

Європейська практика свідчить, що самодостатня територіальна громада це приблизно 10000 мешканців. Успішна реалізація – це створення спроможних територіальних громад.

Станом на 10 січня 2018 року в Україні створено 699 ОТГ, в яких мають мешкати 6 мільйонів осіб (14,3% від узагальноної кількості населення України) За останні три роки маємо високий показник об'єднання, що становить майже 40% від загального обсягу [2].

В ОТГ почався процес ефективного управління, ощадного використання фінансів та ресурсів. ОТГ почали активно розробляти стратегічні плани розвитку, де джерелом фінансування коштів їх передбачено кошти з Державного регіонального фонду та спільні проекти з ЄС.

Велика потреба в ОТГ появилася у фахівцях по розробці, супроводу мікропроектів, проектів спільного фінансування за кошти громади та внутрішніх та зовнішніх джерел.

Частина проектів фінансується з додаткових надходжень в бюджет громади. Управлінські задачі ОТГ можна розділити на оперативні та стратегічні.

В оперативному управлінні першочергові задачі це відновлення діючої інфраструктури (ремонт доріг, шкіл, дитсадків), а в стратегічному плані на розширення сфери бізнесу, збільшення надходжень в дохідну частину бюджету ОТГ. Бюджет ОТГ розробляється з урахуванням особливостей потреб громадян, що об'єдналися.

Всі адміністративні послуги надаються в центрі ОТГ (пенсійний, соціальне забезпечення, система освіти, охорони здоров'я та інші).

Головним фінансовим стимулом ОТГ є 60% ПДФО, податок з громадян, також 5% поступлень з роздрібного акцизу (реалізація палива, алкоголь, тютюн), сільськогосподарський податок на землю, залучення тимчасово вільних коштів на депозити в банках. Оплата податку на доходи фізичних осіб згідно ст. 52 Податкового Кодексу України від 01.02.2018 року. №380/6/99-99-13-01-01-15/ПК за місцем ОТГ має великий позитивний вплив на розвиток ОТГ [6].

Головна ціль ОТГ є економічна ефективність, тому головним чином стимулювання має бути фінансова підтримка ОТГ з боку держави. Державна підтримка ОТГ відбувається у вигляді субвенцій, яка направлена на формування відповідної інфраструктури згідно з

планом соціально-економічного розвитку ОТГ при умові, що межі ОТГ відповідають згідно з перспективним планом. Пропозиція по фінансовій підтримці ОТГ вноситься в обласну державну адміністрацію, яка згідно процедури розглядає її, і передає в Кабінет Міністрів України (ОТГ – ОДА – КМ) не пізніше 15 серпня поточного року, для включення в державний бюджет. Фінансова підтримка розділяється пропорційно відносно площі ОТГ та кількості сільського населення [8].

Важливим елементом формування бюджету ОТГ крім державної підтримки є наповнення за рахунок вмілого управління, пошуку нових механізмів, економії видатків ОТГ та своєчасного реагування на зміни та доповнення в законодавстві України.

Днями Комітет Верховної Ради з питань аграрної політики та земельних відносин підтримав законопроект, який з 2020 року забороняє селянам продавати м'ясо домашніх тварин. Це стосується корів, свиней, домашньої птиці, кролів, нутрій. Українці не будуть мати право забивати домашніх тварин на своїх подвір'ях, а можна буде робити це виключно на бойнях в яких є спецдозвіл. А порушників чекає штраф до 850 грн., та найголовніше знищення продукції [9].

Правильним рішенням для збільшення, наповнення дохідної частини бюджету ОТГ, необхідно створити цілу мережу послуг внутрішнього обслуговування, переробки сільськогосподарської продукції (молоко, зернові, м'ясо, овочі, фрукти (консервація), переробка молока – молочарні, випічка хлібобулочних виробів, м'ясні та рибні вироби бойні, збір лікарських трав, та інше.

Необхідно широко розвинути зелений туризм, використання та облаштування відпочинкових зон озер, річок. Відновлення історико-архітектурних пам'яток місцевості, та культурно мистецькі традиції громад. Все це можливо при широкому спектрі залученні сільської молоді до відкриття підприємницької діяльності, що дозволить для них отримати стартові кошти для відкриття малого середнього бізнесу від держави – фонду зайнятості, що дозволить їм отримувати певні доходи, робити відрахування в пенсійний фонд, що є дуже важливим в соціальному значенні, при цьому значно збільшиться надходження ПДФО в бюджет ОТГ, та зменшить кількість безробітних зареєстрованих в місцевих органах зайнятості.

В період реформи створення ОТГ збоку селян виникає питання, що сільські ради ліквідуються, настане беззладдя, анархія, занепад, але сільські території в ОТГ не залишаться без управління, у них буде староста.

Староста це лідер, якому громада підтримала, це нова посадова особа, яка вбирається, на термін повноважень об'єднані громади, є членом її виконавчого комітету, представляє в ній інтереси села, та є проміжною ланкою, між владою та громадою села [10].

Завданням старости є: організація заходів в селі; відслідковує проблеми громади; пошук варіантів вирішення проблем села; відповідальність за активізацію громади в питанні прийняття рішень.

Функціями старости згідно законодавства є: сприяння жителям села, у підготовці документів, що подані до органів місцевого самоврядування (різноманітні довідки, допомога в оформленні, адміністративних та соціальних послуг); бере участь у підготовці, проекту бюджету територіальної громади, в частині фінансування програм, що реалізуються, на території відповідного села, селища; вносить пропозиції, до виконавчого органу об'єднаної громади, з питань діяльності на території відповідного села, селища, виконавчих органів об'єднаної громади, підприємств, установ, організації комунальної форми власності та їх посадових осіб; здійснює інші обов'язки, визначені Положенням про старосту.

Функції старости при належному виконанні, забезпечують безперервний авторитет, та повагу, а також велике зобов'язання перед людьми [10].

Для ефективної роботи на селі, Рада об'єднаної територіальної громади приймає рішення, що староста має бути обраний у кожному селі (селищі), або один на декілька громад, якщо громади не великі, і територіально близькі, тобто створюється «старостинський округ».

Для економії витрат в частині бюджету ОТГ, та якісного обслуговування громадян, необхідно оптимізувати виконавчо-управлінську структуру органів місцевого самоврядування. Тому варто застосовувати програмно цільовий метод (ПУМ) управління, який усуває недоліки витратної моделі формування бюджетів та слугує ефективним механізмом організації бюджетних витрат, тобто забезпечення досягнення максимального результату з мінімальними витратами. Запровадження ПУМ у бюджетному процесі набуває надзвичайної актуальності в умовах інтеграції України до ЄС, оскільки підготовка бюджету на декілька років є однією з вимог країн-членів ЄС та кандидатів на вступ до ЄС.

Висновки. Отже формування агломерацій як локальних систем взаємозалежних сільських та міських поселень, об'єднаних стійкими економічними, суспільними, технологічними, інфраструктурними, інноваційно-інвестиційними зв'язками дасть змогу їм активно розвиватися. Тому агломерації як полюси економічного зростання в яких формується основна дохідна частина бюджетів за рахунок успішного функціонування та проведення відповідних реформи в Україні дозволять суттєво наростити ВВП країни та покращити управлінський менеджмент ОТГ.

Список використаних джерел

1. Зінченко Т. Є. Управління землекористуванням міських агломерацій // *Ефективна економіка*. 2012. №6(32). Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1204>

2. Децентралізація. Про агломерацію... не міську // Сайт ініціативи "Децентралізація". 24.05.2018. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/8877>

3. Осипов В. М., Кукош М. С., Конкурентоспроможність міських агломерацій: світові, тренди та перспективи формування в Україні. Економічні інновації. 2014. Вип. №57. С. 283-296.

4. Верховна рада України. Проект Закону про міські агломерації від 17.07.2017 р. № 6743. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62318

5. Парасюк І. Л. Економіко-правові аспекти понять «Агломерація». 2010. Режим доступу: www.economy.in.ua/pdf/a_2010/5/pdf

6. Розрахунки за формою №1ДФ від 01.02.2018 р. №380/6/99-99-13-01-01-15/ІПК / Державна фіскальна служба України. *Бухгалтер 911*. 2018. Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/pisma/gfsu/schodo-podatku-na-1035475.html>

7. Об'єднані громади, як триває територіальна перепрошивка України. Сайт *Opinion*. 26.01.2018. Режим доступу: <https://opinionua.com/2018/01/26/obyednani-gromadi-yak-trivaye-teritorialna-pereproshivka-ukra%D1%97ni/>

8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01.04.2014 р. № 333-р. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

9. Рада прийняла скандальний закон, улюбленого продукту більше не буде. Сайт *Politeka*. 23.03.2018. Режим доступу: <https://politeka.net/ua/news/622205-rada-prijnyala-skandalnij-zakon-ulyublenogo-produktu-bilshe-ne-bude/>

10. Старости в об'єднаних громадах. Сайт *Децентралізація*. 2018. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/starosta>

References

1. Zinchenko, T. Ye. (2012). Upravlinnya zemlekorystuvanniam mis'kykh ahlomeratsiy [Land use management of urban agglomerations]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, 6(32). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1204> // Effective Economics [in Ukrainian].

2. Detsentralizatsiya. Pro ahlomeratsiyu... ne mis'ku [Decentralization. About agglomeration ... not a city] (2018, May 24). *Website of the "Decentralization" initiative*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/8877> [in Ukrainian].

3. Osypov, V. M., & Kukosh, M. S. (2014). Konkurentospromozhnist' mis'kykh ahlomeratsiy:

svitovi, trendy ta perspektyvy formuvannya v Ukrayini [Competitiveness of urban agglomerations: world trends and prospects of formation in Ukraine. Economic innovation]. In *Ekonomichni innovatsiyi – Economic Innovations: Vol. 57* (pp. 283-296). [in Ukrainian].

4. Supreme Council of Ukraine (2017). *Pro mis'ki ahlomeratsiyi [About urban agglomerations]*. Draft of Law of Ukraine, adopted on 2017, Jul 17, 6743. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62318 [in Ukrainian].

5. Parasyuk, I. L. (2010). Ekonomiko-pravovi aspekty ponyat' «Ahlomeratsiya» [Economic and legal aspects of the concepts «agglomeration»]. Retrieved from www.economy.in.ua/pdf/a_2010/5/pdf [in Ukrainian].

6. State Fiscal Service of Ukraine (2018). *Rozrakhunky za formoyu №1DF vid 01.02.2018 r. №380/6/99-99-13-01-01-15/IPK* [Calculations according to the form on 2018, Feb 01, 380/6/99-99-13-01-01-15/IPK]. *Bukhhalter 911 [Accountant 911]*. Retrieved from <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/pisma/gfsu/schodo-podatku-na-1035475.html> [in Ukrainian].

7. Ob"yednani hromady, yak tryvaye terytorial'na pereproshivka Ukrayiny [The united communities: how continue to cross-border firmware in Ukraine] (2018, Jan 26). Website *Opinion*. Retrieved from <https://opinionua.com/2018/01/26/obyednani-gromadi-yak-trivaye-teritorialna-pereproshivka-ukra%D1%97ni/> [in Ukrainian].

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014). *Pro skhvalennya Kontseptsiyi reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya ta terytorial'noyi orhanizatsiyi vlady v Ukrayini* [On Approving the Concept of Reforming Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine]. Prescript on 2014, Apr 01, 333-r. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> [in Ukrainian].

9. Rada pryynyala skandal'nyy zakon, ulyublenoho produktu bil'she ne bude [The Council adopted a scandalous law, the favorite product will no longer be] (2017, Mar 23). Website *Politeka*. Retrieved from <https://politeka.net/ua/news/622205-rada-prijnyala-skandalnij-zakon-ulyublenogo-produktu-bilshe-ne-bude/> Politek.. [in Ukrainian].

10. Starosty v ob"yednanykh hromadakh [Communities chiefs in the united communities] (2018). Website *Detsentralizatsiya [Decentralization]*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/starosta> [in Ukrainian].

Надійшло 11.02.2018 р.